

UCZELNIE I STUDENCI W GZM

Informacje na podstawie danych z ogólnodostępnych źródeł
oraz ankiet za rok akademicki 2018/2019 i 2019/2020

**METROPOLITALNE OBSERWATORIUM
SPOŁECZNO-EKONOMICZNE**

DEPARTAMENT STRATEGII I POLITYKI PRZESTRZENNEJ
GÓRNOŚLĄSKO-ZAGŁĘBIOWSKIEJ METROPOLII
RAPORT NR 4, 1/2021

STYCZEŃ 2021

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Szkolnictwo wyższe w GZM w liczbach	4
3. Akademyckość GZM na tle krajowym i międzynarodowym	5
4. Uczelnie wyższe na terenie GZM.....	13
5. Studenci i uczelnie na terenie GZM – podsumowanie badania ankietowego	17
5.1. Informacje wstępne.....	17
5.2. Liczba studentów.....	17
5.3. Studenci według dziedzin kształcenia	19
5.4. Pochodzenie studentów krajowych według województw	20
5.5. Umiędzynarodowienie	21
5.6. Kierunki studiów i kształcenie językowe	23
5.7. Potencjał naukowy	26
6. Podsumowanie	33
7. Materiały źródłowe, spis tabel i rysunków	34

1. Wprowadzenie

Promocja potencjału naukowego i edukacyjnego to jedno z zadań stojących przed Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią (GZM). Tym samym wpisana jest w Program *Działań Strategicznych GZM do roku 2022*. Temat jest szczególnie istotny ze względu na fakt, iż szkolnictwo wyższe jest jednym z czynników świadczących o metropolitalności i atrakcyjności danego obszaru. Różnorodność oferty edukacyjnej uczelni, ich rozpoznawalność w kraju i zagranicą, jakość kadr i kształcenia, czy atrakcyjność infrastruktury towarzyszącej to współcześnie ważne determinanty rozwoju i budowania konkurencyjności miast i metropolii, a także przyciąganie inwestorów.

Uczelnie wyższe wpływają bowiem na rozwój innowacji, wiedzy i postępu, a także są głównymi kreatorami kapitału ludzkiego (tj. cech i umiejętności wpływających na produktywność jednostki) i kapitału społecznego (tj. relacji społecznych, zaufania jednostek i kooperatywności).

Niezbędne jest zatem podejmowanie wielokierunkowych działań podnoszących atrakcyjność uczelni z terenu GZM i przyciągających studentów, dzięki którym młodzi ludzie z Polski i zagranicy zechcą studiować w Metropolii, a być może zdecydują się tutaj zamieszkać i pracować. Wpłynęłoby to także korzystnie na zmianę utrzymujących się od lat negatywnych trendów demograficznych.

Celem niniejszego raportu jest zestawienie podstawowych informacji na temat uczelni wyższych i studentów z terenu Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Na potrzeby opracowania wykorzystano:

- dane zgromadzone w Banku Danych Lokalnych GUS, systemie POL-on oraz krajowych i międzynarodowych rankingach uczelni wyższych;
- informacje z ankiet skierowanych do 27 uczelni z terenu GZM; w odpowiedzi otrzymano dane z 16 uczelni - za rok akademicki 2018/2019 przekazało 13 uczelni, a dane za rok akademicki 2019/2020 przekazało 10 uczelni (były to informacje dodatkowe, przekazane w miarę dostępności ze względu na trwający jeszcze rok akademicki, część uczelni przekazało dane tylko dla jednego roku akademickiego)¹.

Informacje zawarte w raporcie podzielić można na trzy główne części:

- podstawowe informacje o uczelniach wyższych zlokalizowanych na terenie Metropolii na tle najważniejszych ośrodków akademickich w Polsce;
- dane dotyczące liczby studentów oraz najpopularniejszych dziedzin kształcenia w GZM;
- podsumowanie badania ankietowego uczelni (zawierające m.in. dane nt. kraju pochodzenia studentów cudzoziemców, dostępnych kierunków kształcenia, kształcenia językowego oraz potencjału kadrowego).

---

¹ Ankietę przygotowano przy współpracy z Departamentem Rozwoju Społeczno-Gospodarczego i Współpracy

2. Szkolnictwo wyższe w GZM w liczbach

---

88 941 studentów w roku akademickim 2019/2020

---

7 miast akademickich

---

24 uczelni wyższych funkcjonujących na terenie GZM w roku akademickim 2019/2020

---

8 uczelni publicznych
(w tym 1 filia / wydział zamiejscowy)

---

16 uczelni niepublicznych
(w tym 6 filii / wydziałów zamiejscowych)

~ 2780 studentów cudzoziemców w roku akademickim 2018/2019

---

177 studentów na 1000 mieszkańców Katowic w 2019

---

109 studentów na jednego profesora 2019/2020

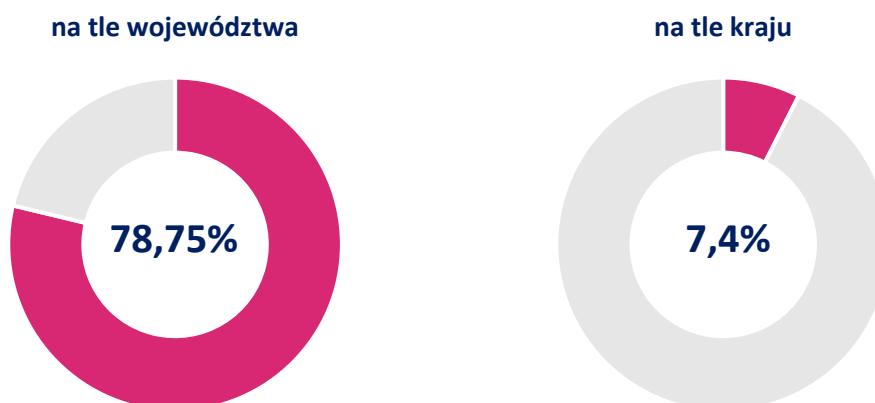
11 studentów na jednego nauczyciela akademickiego 2019/2020

---

3. Akademyka GZM na tle krajowym i międzynarodowym

W roku akademickim 2019/2020 na terenie GZM studiowało 88 941 studentów, co stanowiło 79% studentów wszystkich uczelni w województwie śląskim i prawie 7,4% studentów w całym kraju (Rys. 1).

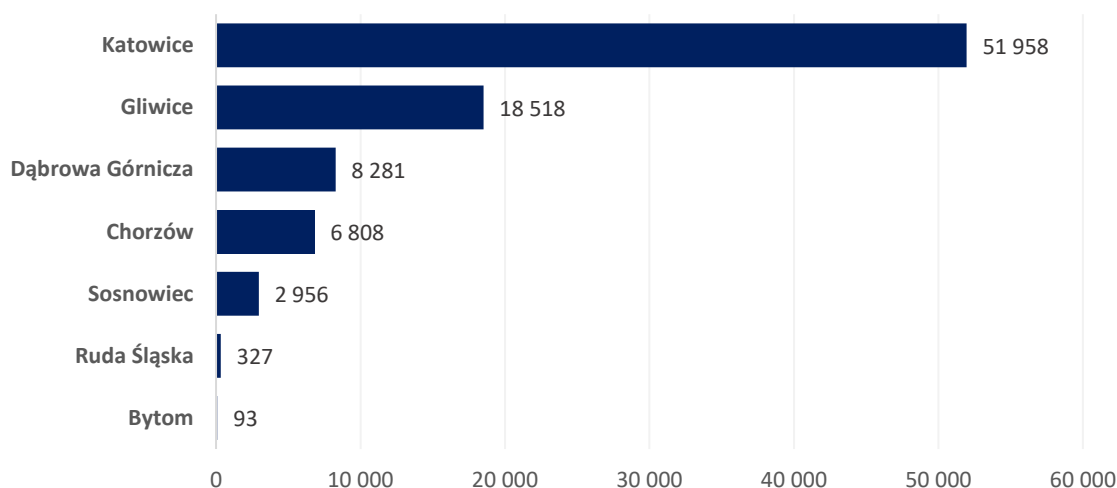
Rysunek 1. Udział studentów studiujących w GZM na tle województwa oraz kraju

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego dotyczących liczby studentów w poszczególnych powiatach (według głównej lokalizacji uczelni/filii) aż 58,4% osób studiowało w Katowicach (51 958). Drugim miastem pod względem liczby studentów są Gliwice, które skupiają ponad 18 tysięcy studentów, co stanowi 20,8% wszystkich studentów GZM. Ponad 8 tysięcy studentów (9,3%) uczęszczało na uczelnię w Dąbrowie Górniczej, 6,8 tysiąca (7,7%) w Chorzowie, a 3,3% w Sosnowcu. Pełne zestawienie prezentuje rysunek 2.

Rysunek 2. Liczba studentów w miastach GZM (wg lokalizacji siedziby uczelni)

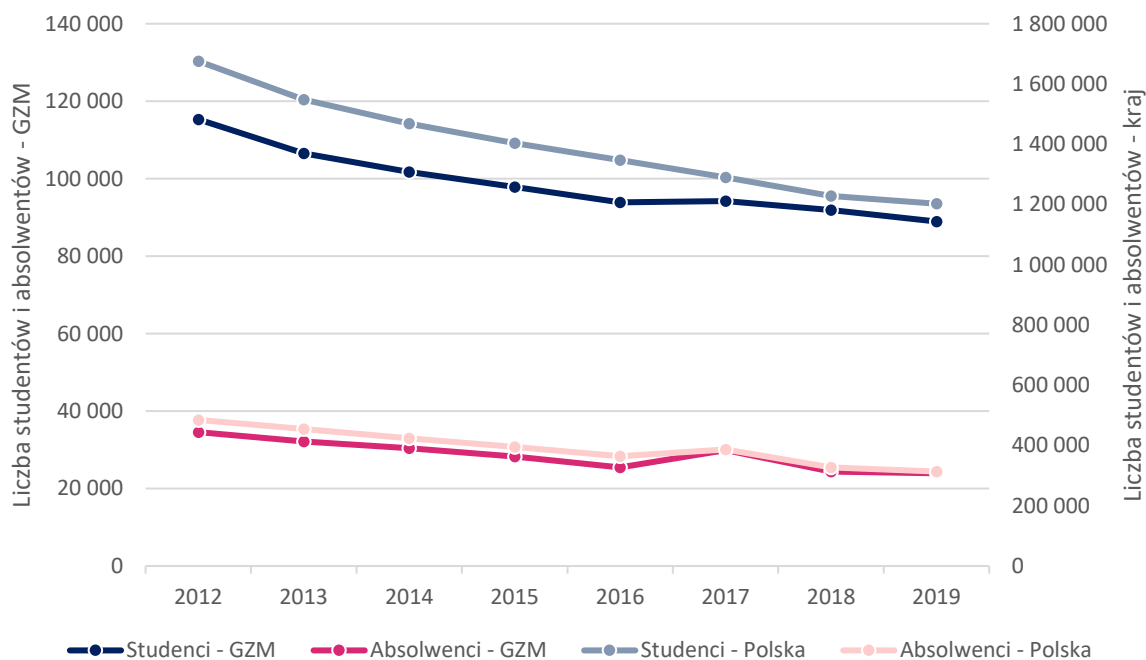

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Liczba studentów i absolwentów w GZM od lat ulega zmniejszeniu. Spadek w stosunku do poprzedniego roku akademickiego wyniósł 3,2% i był wyższy niż w województwie śląskim, gdzie wyniósł 2,1%. Przykładowo w porównaniu do 2012 r. liczba studentów w GZM zmniejszyła się

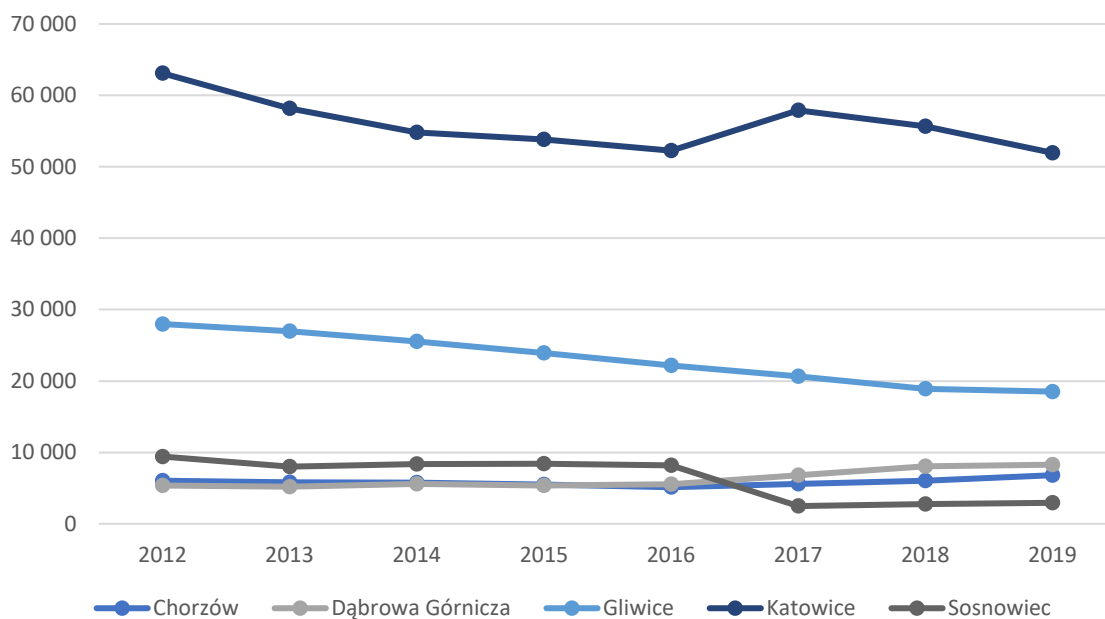
o 26 tysięcy osób, tj. o 22,8% (Rys. 3-5). Wynika to m.in. z kwestii demograficznych. Należy jednak wziąć pod uwagę fakt, iż spadek liczby studentów obserwowany jest w całym kraju, a nawet jest on wyższy niż w GZM (w porównaniu do 2012 r. liczba studentów zmniejszyła się o 473 tysiące, czyli o 28,2%). Odsetek studentów uczących się w GZM w skali całego kraju, w porównaniu do 2012 r. wzrósł o 0,6 punktu procentowego.

Rysunek 3. Porównanie liczby studentów i absolwentów na terenie GZM oraz w kraju w latach 2012-2019

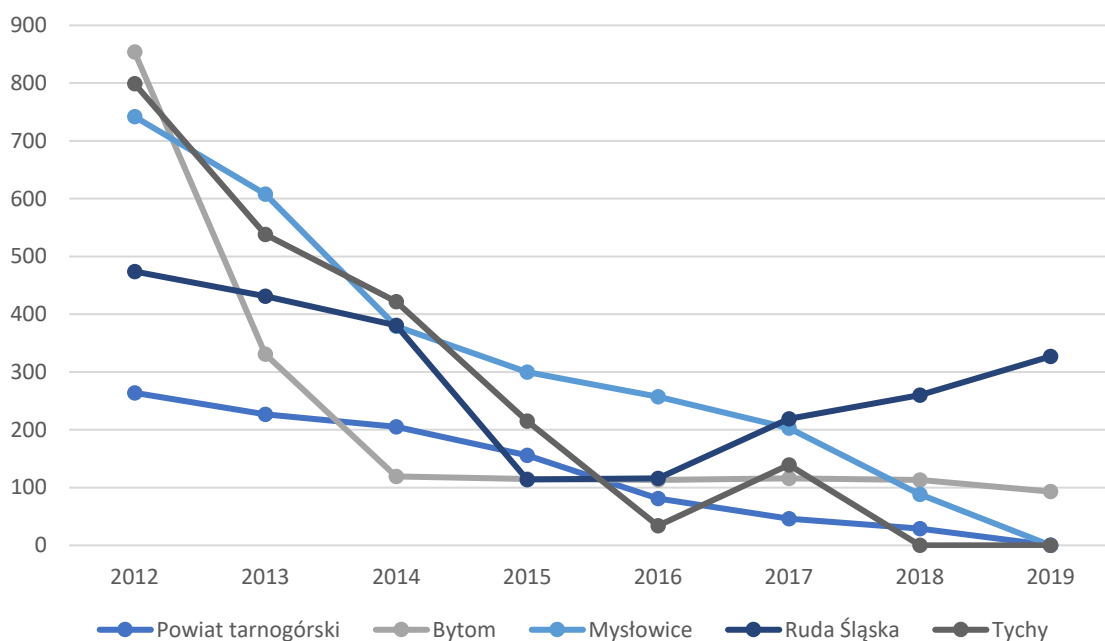
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Rysunek 4. Liczba studentów w miastach GZM w latach 2012-2019 (dla miast, w których studiowało powyżej 1 000 studentów)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

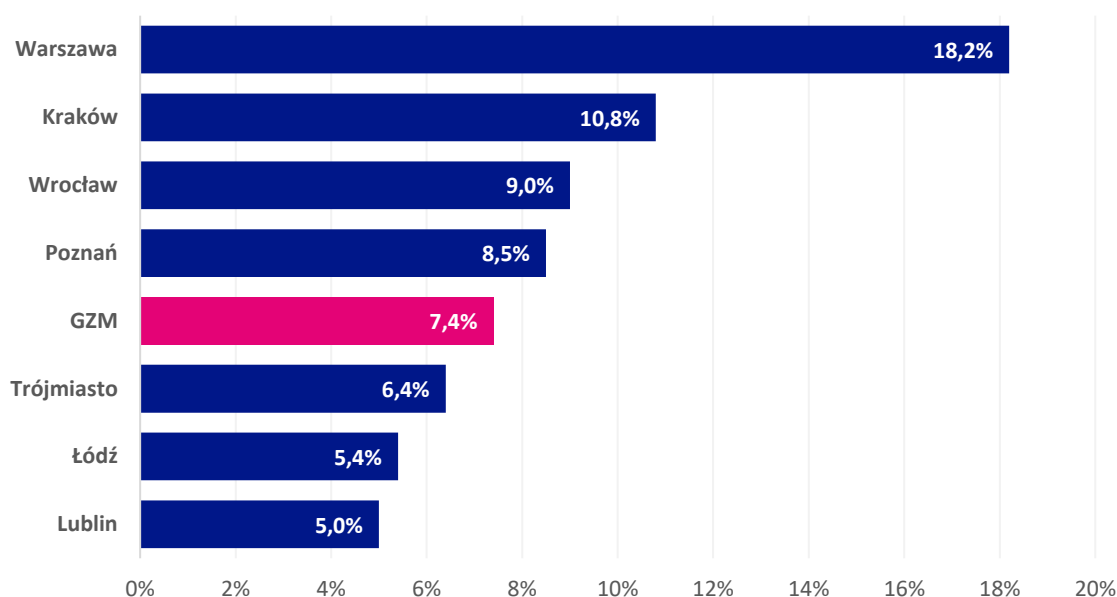
Rysunek 5. Liczba studentów w miastach GZM w latach 2012-2019 (dla miast i powiatów, w których studiowało poniżej 1 000 studentów)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

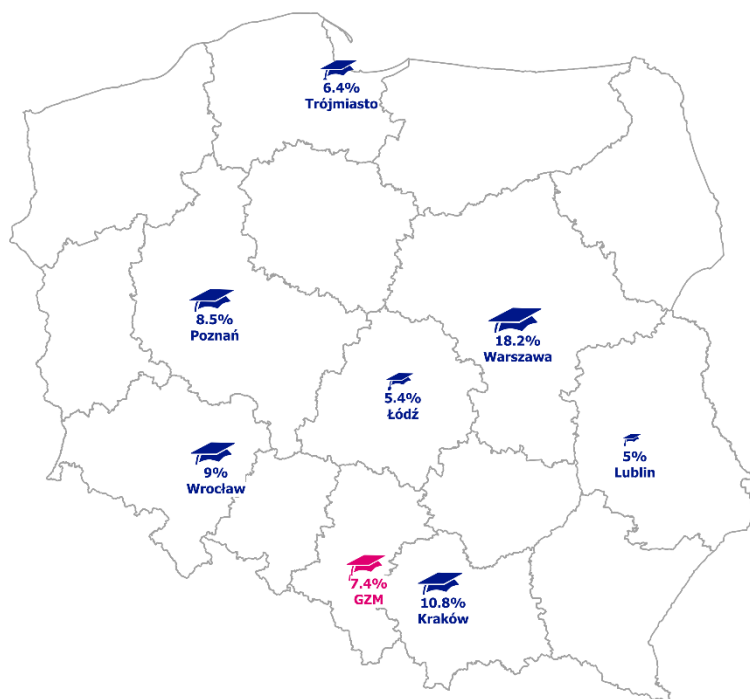
Odnośząc się do liczby studentów w Metropolii w porównaniu do największych miast w Polsce w 2019 r., największy udział w liczbie studentów w kraju posiadała Warszawa (18,2%), a następnie Kraków (10,8%), Wrocław (9%) i Poznań (8,5%). GZM z odsetkiem studentów 7,4% uplasowała się przed Trójmiastem (6,4%), Łodzią (5,4%) i Lublinem (5%). Natomiast osoby studiujące w Katowicach stanowiły 4,3% studentów w całym kraju.

Rysunek 6. Odsetek studentów w wybranych miastach i regionach w Polsce w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Rysunek 7. Odsetek studentów w wybranych miastach i regionach w Polsce w 2019 r.

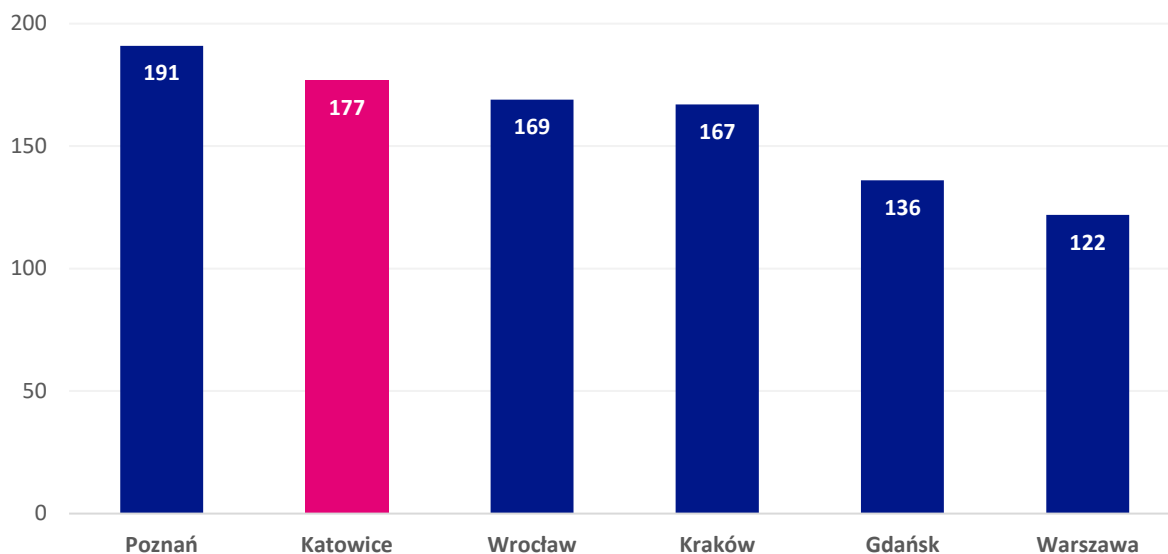

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Porównując dane z 2019 roku dotyczące liczby studentów w największych miastach w Polsce na 1000 mieszkańców, Katowice plasują się na drugiej pozycji tuż za Poznaniem z wartością 177 studentów na 1000 mieszkańców. W analizowanych miastach najmniejszy udział studentów na 1000 mieszkańców występuje w Gdańsku (136) oraz Warszawie (122).

Rysunek 8. Liczba studentów w wybranych miastach w Polsce na 1000 mieszkańców w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii 68,1% studentów podejmowało studia na uczelniach publicznych, a 31,9% na uczelniach niepublicznych. Studenci zdecydowanie częściej (64,2%) podejmowali naukę na studiach stacjonarnych (dziennych), niż na studiach niestacjonarnych.

Według danych GUS z 2018 r. prawie 50% studentów na terenie GZM podejmowało naukę na uczelniach ekonomicznych i uniwersytetach (ok. 25% na każdym z typów), na drugim miejscu były uczelnie techniczne – ok. 22 %, a na trzecim równolegle: uczelnie medyczne i pozostałe uczelnie – ok. 11%. Zestawienie danych prezentuje tabela 1.

Tabela 1. Odsetek studentów wg typów uczelni – 2018 r.

Typ	Odsetek studentów [%]
uczelnie ekonomiczne	25,55
Uniwersytety	24,77
uczelnie techniczne	21,52
uniwersytety medyczne	11,37
pozostałe uczelnie (w tym państwowe wyższe szkoły zawodowe)	11,33
akademie wychowania fizycznego	3,33
uczelnie artystyczne	1,62
uczelnie pedagogiczne	0,51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Uczelnie GZM w rankingach krajowych i międzynarodowych

Uczelnie wyższe w Polsce od ponad 20 lat poddawane są ocenie w corocznym Rankingu Szkół Wyższych *Perspektywy*. Ranking przez kolejne lata zyskiwał coraz bardziej na uznaniu (z narzędzia mającego

służyć przyszłym studentom do wyboru najlepszej uczelni stał się obrazem szkolnictwa wyższego w Polsce). *Perspektywy University Ranking (Poland)*, jako pierwszy ranking narodowy, otrzymał prestiżowy certyfikat jakości IREG Approved, przyznany przez międzynarodową organizację IREG Observatory on Academic Ranking and Excellence, założoną przez grupę twórców i analityków rankingów szkół wyższych z całego świata. Dzięki rankingowi, możliwe jest również obserwowanie, w jakim kierunku podążają uczelnie i jakie przyjmują strategie rozwojowe.

Jednym z rankingów *Perspektyw* jest ranking Uczelni Akademickich 2020, który obejmuje wszystkie szkoły wyższe w kraju – publiczne i niepubliczne (z wyjątkiem artystycznych), posiadające co najmniej uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora. W rankingu najwyższą pozycję wśród uczelni z terenu GZM zajęła Politechnika Śląska (15 miejsce). Na kolejnych pozycjach znalazły się: Uniwersytet Śląski w Katowicach (31 miejsce), Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach (37 miejsce), Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej (42 miejsce), Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach (47 miejsce). Na dalszych miejscach w ogólnym rankingu sklasyfikowano jeszcze 3 uczelnie z GZM. Pełny wykaz uczelni z GZM wraz z miejscami prezentuje tabela 2.

Tabela 2. Uczelnie z terenu GZM w rankingu Uczelni Akademickich 2020

Nazwa uczelni	Miejsce
Politechnika Śląska	15=
Uniwersytet Śląski w Katowicach	31=
Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach	37=
Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej	42=
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach	47=
Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach	53-60
Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfańskiego w Katowicach	80+
Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu	80+

Znak = przy miejscu oznacza pozycję *ex aequo*, znak + oznacza pozycję od miejsca 80 wzwyż (brak konkretnej pozycji)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rankingu Uczelni Akademickich 2020
[\[http://ranking.perspektywy.pl/2020/ranking/ranking-uczelni-akademickich\]](http://ranking.perspektywy.pl/2020/ranking/ranking-uczelni-akademickich)

Warto także zwrócić uwagę na pozycje poszczególnych uczelni w rankingach według typu uczelni:

- Uniwersytet Śląski zajmuje 9 pozycję na 21 sklasyfikowanych uniwersytetów;
- Akademia Wychowania Fizycznego w Katowicach kolejny rok jest liderem pośród 6 uczelni swojego typu;
- Politechnika Śląska wśród 23 uczelni technicznych sklasyfikowana jest na 7 miejscu;
- Uniwersytet Ekonomiczny zajmuje *ex aequo* 5 pozycję z Uniwersytetem Ekonomicznym w Krakowie wśród 6 uczelni ekonomicznych;
- Śląski Uniwersytet Medyczny zajmuje ostatnią pozycję w klasyfikacji 9 uczelni medycznych.

Kolejnym rankingiem przygotowywanym przez *Perspektywy*, na który warto zwrócić uwagę, jest Ranking Uczelni Niepublicznych, obejmujący uczelnie kształcące na poziomie co najmniej magisterskim. Na 51 sklasyfikowanych uczelni 4 są z terenu GZM:

- Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej – 6 miejsce,
- Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu – 12 miejsce,
- Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfańskiego w Katowicach – 19 miejsce,
- Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach – 23 miejsce.

Warto również spojrzeć na pozycje uczelni z Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii w rankingach międzynarodowych. Pod uwagę wzięto³ takie rankingi:

- CWUR World University Ranking 2020-21²,
- Times Higher Education World University Rankings 2021³,
- Academic Ranking of World Universities 2020 (Lista Szanghajska)⁴.

Ranking CWUR powstaje w oparciu o ocenę jakości kształcenia studentów na podstawie losów absolwentów, czyli ich sukcesów i tego, jak radzą sobie na rynku pracy. Przy tworzeniu zestawienia brany jest także pod uwagę prestiż kadry naukowej - osiągnięcia, publikacje w światowych czasopiśmie czy cytowalność. W rankingu zwyciężył Uniwersytet Harvarda, a w zestawieniu, które obejmuje 2000 placówek naukowych z całego świata, znalazło się 35 uczelni z Polski i zajmowały miejsca od 375 (Uniwersytet Jagielloński) do 1933 (Uniwersytet Rzeszowski). W rankingu sklasyfikowano trzy uczelnie z Metropolii poza pierwszym 1000 uczelni: Śląski Uniwersytet Medyczny (1016 miejsce ogółem, 12 w kraju), Uniwersytet Śląski w Katowicach (1119 miejsce ogółem, 14 w kraju) oraz Politechnika Śląska (1392 miejsce ogółem, 21 w kraju).

Ranking Times Higher Education World University Rankings 2021 to światowe zestawienie, w którym sklasyfikowanych zostało łącznie 1 526 uczelni z całego świata i 19 z Polski. Wskaźnik oceny jakościowej podzielony jest na pięć obszarów: nauczanie, badania (zakres badań i reputacja zespołów), cytowalność (wpływ badań), międzynarodowa postrzegalność uczelni, udział w gospodarce (transfer wiedzy). Wśród polskich uczelni na miejscach powyżej 1000 znalazły się dwie z GZM: Uniwersytet Śląski w Katowicach i Politechnika Śląska. Do 1000 miejsca sklasyfikowane zostały jedynie trzy polskie uczelnie: Uniwersytet Jagielloński (501-600), Warszawski Uniwersytet Medyczny (801-1000) i Uniwersytet Warszawski (801-1000). Pierwsze miejsce w rankingu zajął Uniwersytet Oksfordzki, a za nim znalazły się Uniwersytet Harvarda oraz Uniwersytet Stanforda.

² <https://cwur.org/2020-21.php>

³ https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2021/world-ranking#!/page/0/length/25/locations/PL/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats

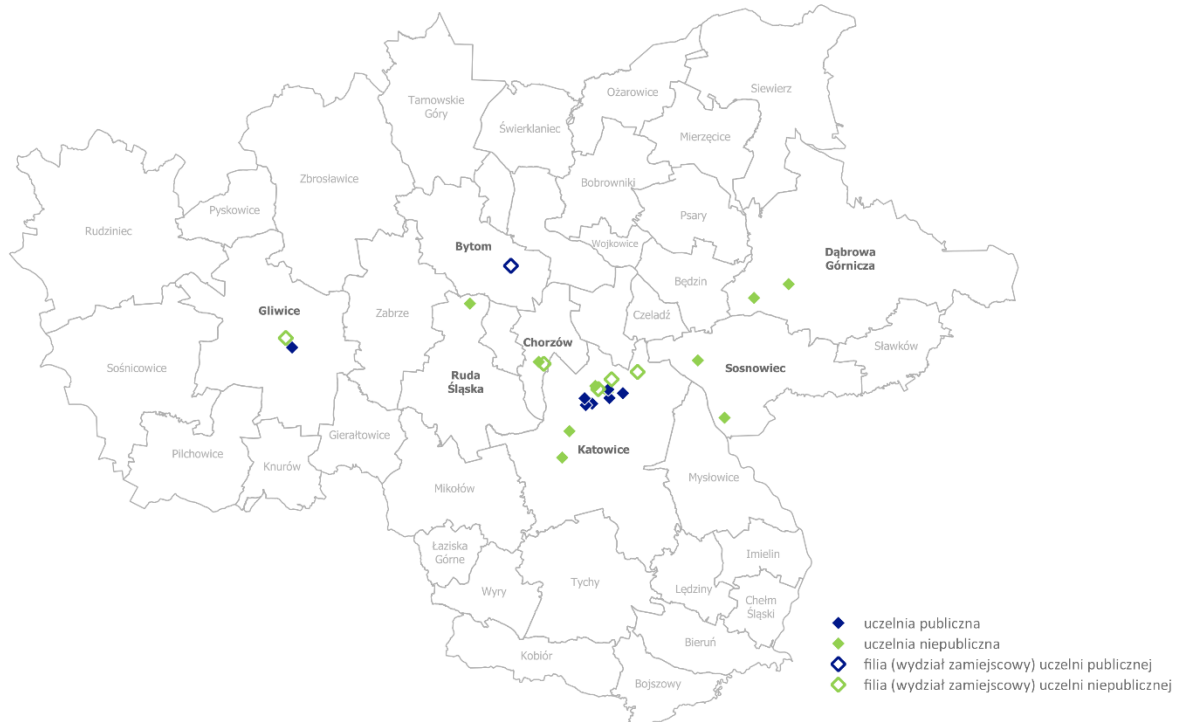
⁴ <http://www.shanghairanking.com/ARWU2020.html>

Na Liście Szanghajskiej wśród 1000 najlepszych uczelni na świecie znalazło się 8 polskich placówek naukowych. Dokładne miejsce uczelni w rankingu znane jest tylko w przypadku 100 najlepszych uczelni świata. Pozostałe miejsca wymieniane są już tylko w przybliżeniu - uczelnie pojawiają się w grupach 50 lub 100 placówek. Ranking powstaje od 2003 r. i jest przygotowywany przez Uniwersytet Jiao Tong w Szanghaju. Przy tworzeniu rankingu brane są pod uwagę m.in.: liczba absolwentów czy pracowników, którzy otrzymali Nagrodę Nobla lub Medal Fieldsa, liczba najczęściej cytowanych naukowców, liczba publikacji w czasopismach "Nature" czy "Science", liczba publikacji wymienionych w wybranych indeksach cytowani. W zestawieniu uwzględnia się też wielkość osiągnięć w stosunku do wielkości uczelni. W rankingu najlepszą uczelnią świata został amerykański Harvard, a tuż za nim Stanford i brytyjski Cambridge. Jedyną uczelnią z GZM w rankingu jest Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach, który został sklasyfikowany na miejscach 901-1000. Spośród polskich uczelni najwyższą pozycję zajął Uniwersytet Warszawski (miejsce 301-400).

4. Uczelnie wyższe na terenie GZM

W roku akademickim 2019/2020 w Metropolii funkcjonowało 18 uczelni wyższych i 6 filii (wydziałów zamiejscowych), z czego 8 to uczelnie publiczne, a 16 uczelnie niepubliczne. Na terenie GZM funkcjonują uczelnie: akademickie, artystyczne, ekonomiczne, pedagogiczne, medyczne, techniczne.

Rysunek 9. Lokalizacja uczelni wyższych na terenie GZM (główne siedziby uczelni, bez lokalizacji poszczególnych wydziałów)

Źródło: Opracowanie własne

Najstarszą uczelnią jest Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach (dawniej Akademia Ekonomiczna) założony w 1936 r. W kolejnych latach powstały: Politechnika Śląska w 1945 r., Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego i Śląski Uniwersytet Medyczny – obie uczelnie założone w 1948 r. Uniwersytet Śląski powstał w 1968 r., a następnie Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w 1970 r. Ostatnią z uczelni publicznych powstałych w Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii jest Akademia Sztuk Pięknych utworzona w 2001 r. Dodatkowo, w 2008 r. w Bytomiu otworzony został Wydział Teatru Tańca będący częścią Akademii Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie. Oprócz Politechniki Śląskiej wszystkie publiczne uczelnie mają swoje główne siedziby w Katowicach. Zestawienie uczelni publicznych na terenie GZM przedstawia tabela 3.

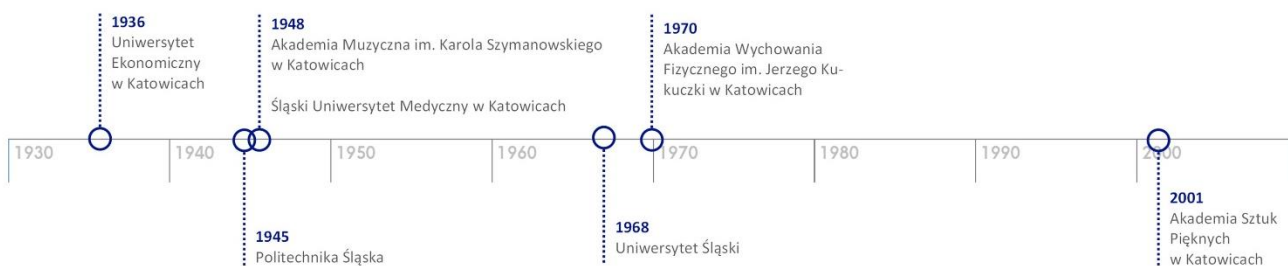

Tabela 3. Zestawienie uczelni publicznych na terenie GZM

Nazwa	Lokalizacja	Rok powstania	Typ
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach ⁵	Katowice	1936	ekonomiczna
Politechnika Śląska	Gliwice	1945	techniczna
Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach ⁶	Katowice	1948	artystyczna
Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach	Katowice	1948	medyczna
Uniwersytet Śląski w Katowicach	Katowice	1968	uniwersytet
Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach	Katowice	1970	wychowania fizycznego
Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach	Katowice	2001	artystyczna

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z systemu informacji o szkolnictwie wyższym POL-on

Uczelnie niepubliczne na terenie GZM zaczęły powstawać od 1994 r. Pierwszą była Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfańtego w Katowicach, następnie jeszcze w latach 90. powstały: Akademia WSB, Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu i Górnośląska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości im. Karola Goduli w Chorzowie. W latach 2001-2008 powstało kolejnych 7 istniejących do dzisiaj uczelni niepublicznych. Zestawienie uczelni niepublicznych prezentuje tabela 4.

⁵ Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach powstał w grudniu 1936 roku jako prywatne Wyższe Studium Nauk Społeczno-Gospodarczych

⁶ Początki Akademii Muzycznej wiążą się z założonym 1929 roku Państwowym Konserwatorium Muzycznym

Tabela 4. Zestawienie uczelni niepublicznych na terenie GZM

Nazwa	Lokalizacja	Rok powstania
Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfanteo w Katowicach	Katowice	1994
Akademia WSB	Dąbrowa Górnicza	1995
Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu	Sosnowiec	1997
Górnośląska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości im. Karola Goduli w Chorzowie	Chorzów	1999
Wyższa Szkoła Nauk Stosowanych w Rudzie Śląskiej	Ruda Śląska	2001
Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach	Katowice	2002
Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach	Katowice	2003
Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej	Dąbrowa Górnicza	2004
Wyższa Szkoła Technologii Informatycznych w Katowicach	Katowice	2004
Wyższa Szkoła Medyczna w Sosnowcu	Sosnowiec	2007
Śląska Wyższa Szkoła Medyczna w Katowicach	Katowice	2008

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z systemu informacji o szkolnictwie wyższym POL-on

Oprócz uczelni posiadających swoje główne siedziby w GZM, na terenie Metropolii funkcjonują też wydziały zamiejscowe innych uczelni. Jest to wymieniony wcześniej wydział zamiejscowy Akademii Sztuk Teatralnych (uczelni publicznej), a także 6 wydziałów zamiejscowych uczelni niepublicznych z całej Polski (Tab. 5).

Tabela 5. Zestawienie filii oraz wydziałów zamiejscowych na terenie GZM

Nazwa	Lokalizacja	Rok powstania	Rodzaj
Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Janusza Korczaka w Warszawie; Wydział Nauk Społeczno - Pedagogicznych w Katowicach	Katowice	1993	niepubliczna
Akademia Ignatianum w Krakowie, Filia w Mysłowicach ⁷	Mysłowice	2015	kościelna
Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu, Wydział zamiejscowy w Chorzowie	Chorzów	1998	niepubliczna
Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie; Wydział Teatru Tańca w Bytomiu	Bytom	2008	publiczna
SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny z siedzibą w Warszawie; Filia w Katowicach	Katowice	2009	niepubliczna
Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu; Wydział Studiów Społecznych w Gliwicach	Gliwice	2010	niepubliczna

⁷ Wydział zamiejscowym zakończył działalność w marcu 2020 r.

Nazwa	Lokalizacja	Rok powstania	Rodzaj
Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego "Apeiron" w Krakowie; Filia w Katowicach	Katowice	2013	niepubliczna

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z systemu informacji o szkolnictwie wyższym POL-on

5. Studenci i uczelnie na terenie GZM – podsumowanie badania ankietowego

5.1. Informacje wstępne

Na potrzeby raportu, opracowana została ankieta, którą rozesłano do 27 uczelni z terenu GZM funkcjonujących w roku akademickim 2018/2019. W odpowiedzi otrzymano dane z 16 uczelni - za rok akademicki 2018/2019 przekazało 13 uczelni, a dane za rok akademicki 2019/2020 przekazało 10 uczelni.

Pomimo, że na ankietę odpowiedziało tylko ok. 50% uczelni, to należy podkreślić, że odpowiedzi udzieliły główne publiczne uczelnie regionu, na których studiuje największy odsetek studentów (Tab. 6).

Tabela 6. Zestawienie przekazanych odpowiedzi

Uczelnie	2018/2019	2019/2020
Uczelnie publiczne		
Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach	tak	tak
Akademia Wychowania Fizycznego	tak	tak
Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach	nie	tak
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach	tak	tak
Uniwersytet Śląski w Katowicach	tak	tak
Politechnika Śląska	nie	tak
Uczelnie niepubliczne		
Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfańtego w Katowicach	tak	nie
Akademia Ignatianum w Krakowie, Filia w Mysłowicach	tak	nie
Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu, Wydział zamiejscowy w Chorzowie	tak	nie
Akademia WSB	tak	nie
Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach	tak	tak
Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach	tak	tak
Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu; Wydział Studiów Społecznych w Gliwicach	tak	nie
Wyższa Szkoła Nauk Stosowanych w Rudzie Śląskiej	tak	nie
Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej	tak	tak
Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie; Wydział Teatru Tańca w Bytomiu	nie	tak

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W podsumowaniu prezentowane są dane zarówno dla roku akademickiego 2018/2019 jak i 2019/2020, aby zaprezentować informacje w sposób możliwie szeroki i pełny. W przypadku, gdy dostępne były dane z obu okresów – zaprezentowano dane nowsze.

5.2. Liczba studentów

Porównując dane dot. liczby studentów zarówno dla roku akademickiego 2018/2019, jak i 2019/2020 największa liczba studentów na terenie GZM była na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach: ponad 22 tysiące osób. Następna uczelnia pod względem liczby studentów to Politechnika Śląska, na której studiowało 18 tysięcy studentów, a ponad 10 tysięcy studentów uczyło się na Śląskim Uniwersytecie Medycznym.

Wśród uczelni niepublicznych największą liczbę studentów miała Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej i chorzowski wydział zamiejscowy Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu.

Szczegółowe zestawienie dot. liczby studentów prezentuje tabela 7.

Tabela 7. Liczba studentów na poszczególnych uczelniach GZM w roku akademickim 2018/2019 lub 2019/2020

Nazwa	Rok akademicki	Liczba studentów ogółem
Uniwersytet Śląski w Katowicach	2019/2020	22 143
Politechnika Śląska	2019/2020	18 727
Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach	2019/2020	10 850
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach	2019/2020	8 174
Akademia WSB	2018/2019	8 149
Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu, Wydział zamiejscowy w Chorzowie	2018/2019	5 869
Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach	2019/2020	2 870
Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfańskiego w Katowicach	2018/2019	2 525
Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach	2019/2020	1 779
Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej	2019/2020	1 627
Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach	2019/2020	1 528
Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach	2019/2020	863
Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu; Wydział Studiów Społecznych w Gliwicach	2018/2019	455
Wyższa Szkoła Nauk Stosowanych w Rudzie Śląskiej	2018/2019	288
Akademia Ignatianum w Krakowie, Filia w Mysłowicach	2018/2019	109
Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie; Wydział Teatru Tańca w Bytomiu	2019/2020	86

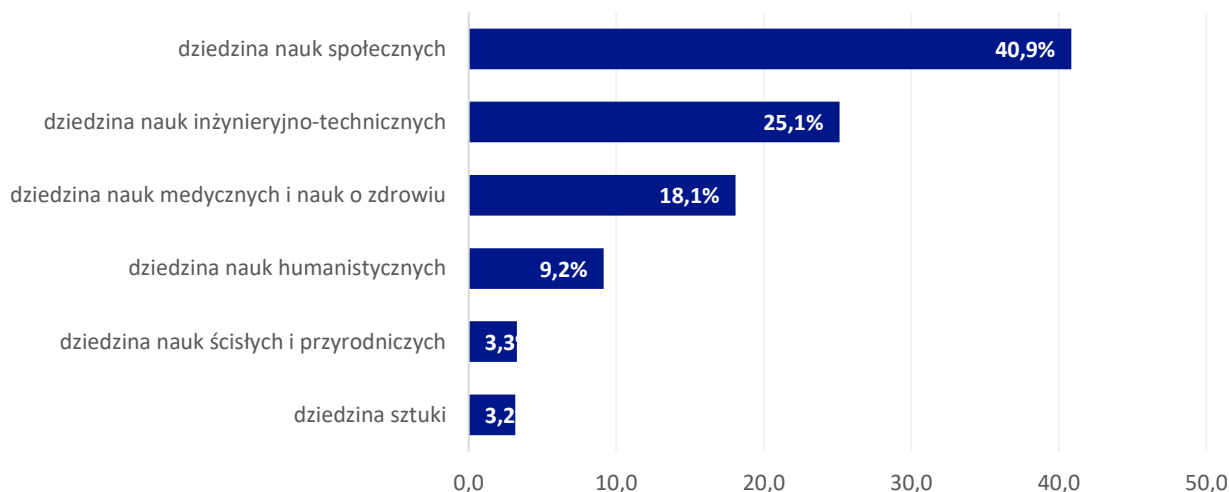
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Najwięcej studentów szkół doktorskich i studiów doktoranckich kształciło się na Uniwersytecie Śląskim – 1039. W dalszej kolejności znajdują się: Politechnika Śląska (647), Śląski Uniwersytet Medyczny (548), Akademia WSB (244), Uniwersytet Ekonomiczny (130) oraz Akademia Wychowania Fizycznego (110).

5.3. Studenci według dziedzin kształcenia

Studenci na terenie GZM wybierają przede wszystkim kierunki studiów związane z dziedziną nauk społecznych: ok. 41%. W dalszej kolejności są to nauki inżynieryjno-techniczne: ok. 25% oraz nauki medyczne i o zdrowiu: ok. 18% (Rys. 10).

Rysunek 10. Odsetek studentów według dziedzin kształcenia w roku akademickim 2018/2019 lub 2019/2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Kierunki studiów najczęściej wybierane przez studentów można również zaprezentować na podstawie klasyfikacji kierunków kształcenia ISCED-F 2013⁸ (Tab. 8). W wymienionym zestawieniu wyróżnionych jest 10 podstawowych grup oraz grupa obejmująca indywidualne studia międzyobszarowe.

Zgodnie z przedstawioną klasyfikacją najpopularniejsze grupy to 04 - Biznes, administracja i prawo oraz 09 – Zdrowie i opieka społeczna. Z danych wynika m.in., że na terenie GZM nie ma możliwości studiowania nauk z grupy rolnictwo (podgrupy: rolnicza, leśna, rybactwa, weterynaryjna).

Tabela 8. Studenci wg klasyfikacji kierunków kształcenia ISCED-F 2013

Grupa	Nazwa grupy	% studentów
04	Biznes, administracja i prawo	20,82
09	Zdrowie i opieka społeczna	19,29
07	Technika, przemysł i budownictwo	14,48
02	Nauki humanistyczne i sztuka	11,44
03	Nauki społeczne, dziennikarstwo i informacja	10,79
10	Usługi	7,69
06	Technologie teleinformacyjne	5,77

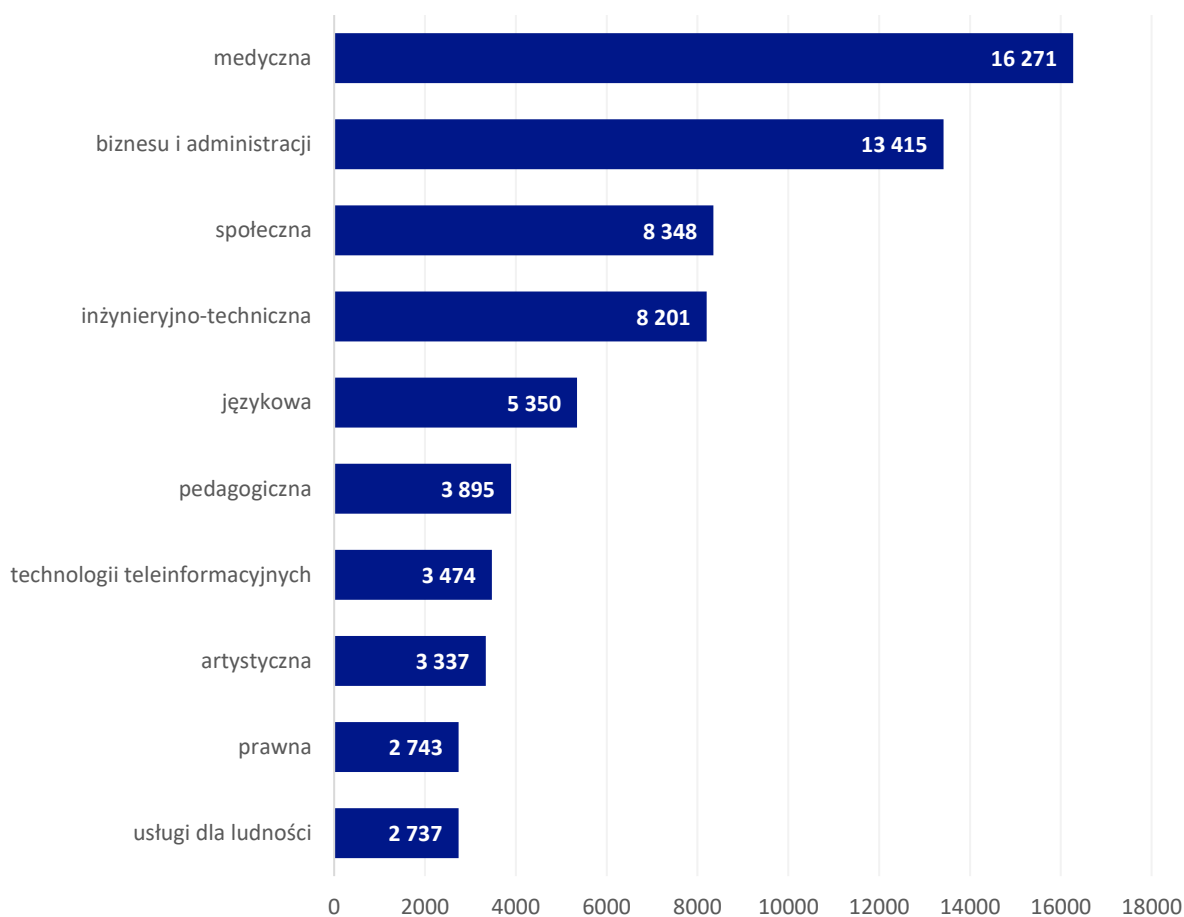
⁸ Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Kształcenia (ang. International Standard Classification of Education – ISCED)

Grupa	Nazwa grupy	% studentów
01	Kształcenie	4,38
	Indywidualne studia międzyobszarowe	2,72
05	Nauki przyrodnicze, matematyka i statystyka	2,61
08	Rolnictwo	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Zwracając uwagę na podgrupy kierunków studiów najczęściej wybierane przez studentów – tzn. według liczby studentów w danej podgrupie - na terenie GZM najwięcej studentów wybrało podgrupę medyczną: ponad 16 tysięcy, następną podgrupą to biznes i administracja: ponad 13 tysięcy. Zestawienie 10 podgrup z największą liczbą studentów prezentuje poniższy wykres (Rys. 11).

Rysunek 11. Liczba studentów według podgrup kierunków studiów (10 pierwszych podgrup)

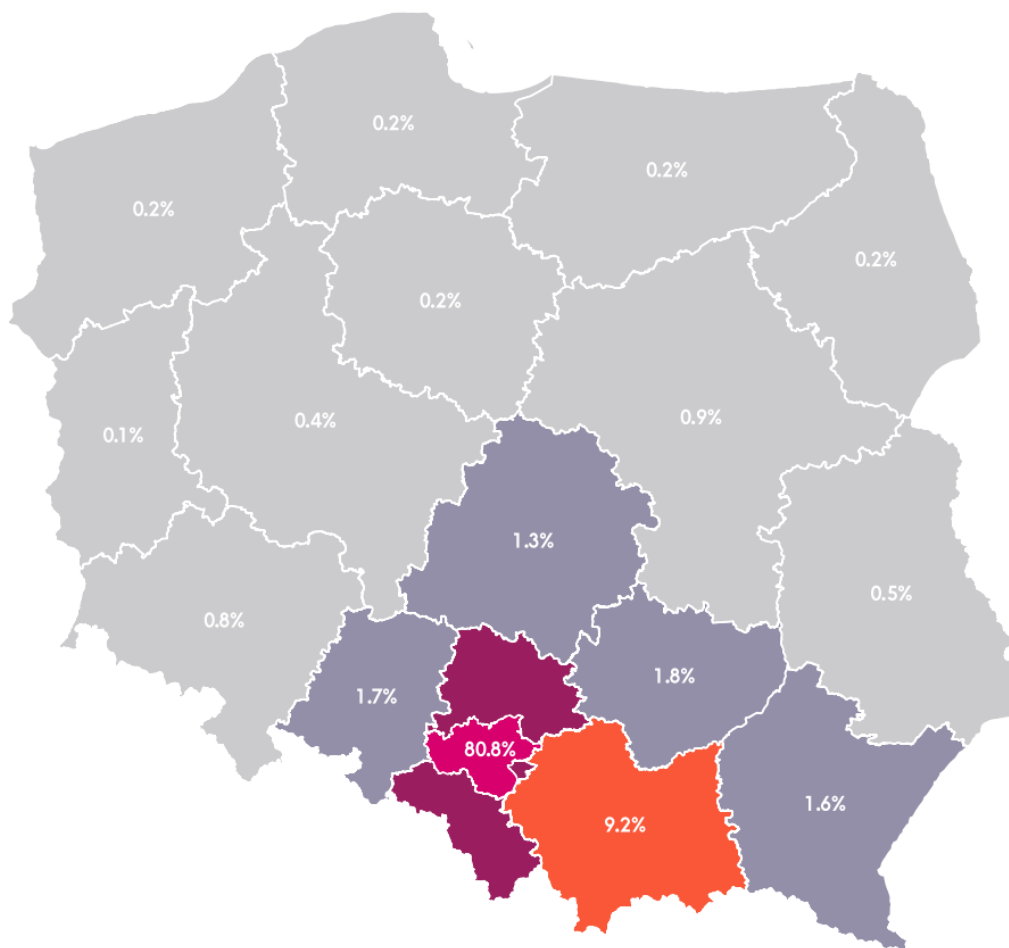
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

5.4. Pochodzenie studentów krajowych według województw

Uczelnie zlokalizowane na terenie Metropolii przyciągają przede wszystkim mieszkańców województwa śląskiego: to aż 80,8% wszystkich studentów. W dalszej kolejności do GZM przyjeżdżają

studiować mieszkańcy województwa małopolskiego (9,2%). Dużo mniejsze odsetki studentów (1,3% - 1,8%) pochodzą z województw: świętokrzyskiego, opolskiego, podkarpackiego i łódzkiego (Rys. 12).

Rysunek 12. Pochodzenie studentów studiujących w GZM według województw

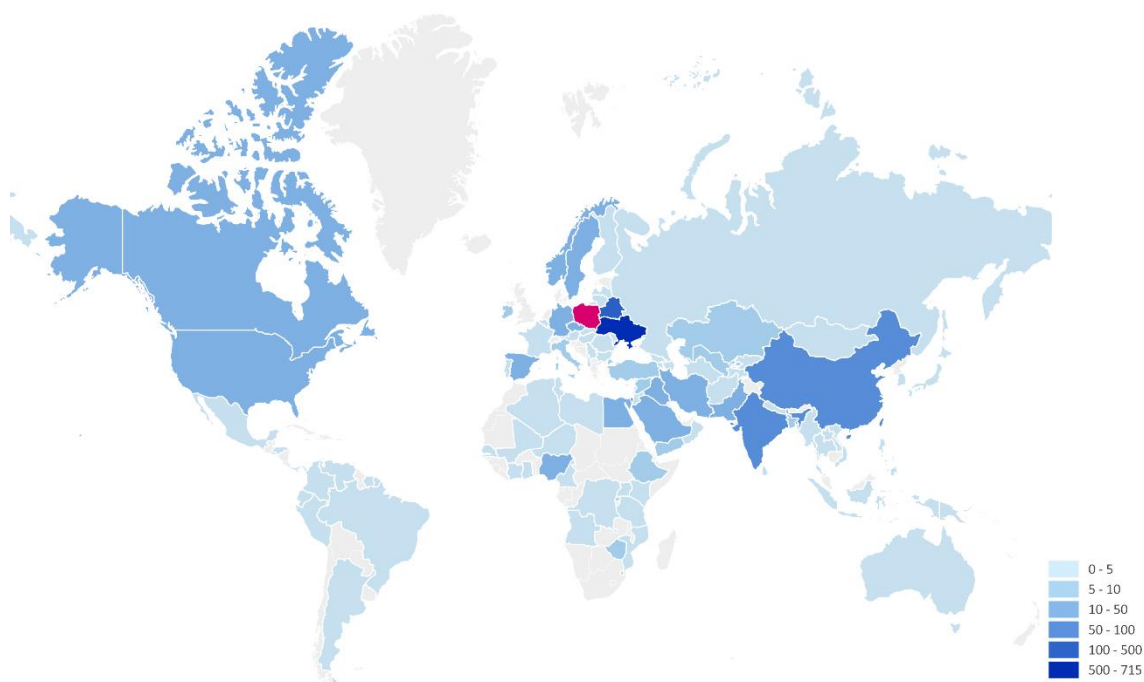

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

5.5. Umiędzynarodowienie

Kolejnym ważnym aspektem mówiącym o akademickości uczelni jest liczba studentów pochodzących z zagranicy. Według danych z przesłanych ankiet, w roku akademickim 2018/2019 studentów zagranicznych było 2 784, natomiast 2019/2020 było ich 1 758. Studenci przyjeżdżający do GZM pochodzili aż ze 100 krajów. W roku akademickim 2018/2019 oraz 2019/2020 najwięcej studentów było z Ukrainy. W roku akademickim 2018/2019 w pierwszej dziesiątce znajdowały się kraje europejskie i azjatyckie (Rys. 13, Tab. 9 i Tab. 10). Poza Ukrainą, znaleźli się tu studenci pochodzący z Azerbejdżanu, Uzbekistanu i Białorusi. Natomiast w roku akademickim 2019/2020 w pierwszej dziesiątce krajów, oprócz państw z Europy i Azji, pojawiły się także USA (Ameryka Północna) oraz Nigeria (Afryka).

Rysunek 13. Pochodzenie studentów cudzoziemców w roku akademickim 2019/2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Największy odsetek studentów zagranicznych w roku akademickim 2018/2019 odnotowano w Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej: ponad 18% wszystkich studentów, z 50 krajów. Na Uniwersytecie Śląskim studiowali przedstawiciele 38 krajów, a na Uniwersytecie Ekonomicznym 28 krajów. Średnio na uczelniach w GZM studenci zagraniczni stanowili ok. 4% wszystkich studentów. Największą różnorodnością w roku akademickim 2019/2020 może pochwalić się Politechnika Śląska i Śląski Uniwersytet Medyczny, gdzie studenci cudzoziemcy pochodzili odpowiednio z 54 i 50 krajów.

Tabela 9. Główne kraje pochodzenia studentów cudzoziemców w roku akademickim 2018/2019

Kraj	Liczba studentów
 Ukraina	1 393
 Uzbekistan	206
 Azerbejdżan	198
 Białoruś	133
 Czechy	100
 Hiszpania	89
 Kazachstan	68
 Turcja	47
 Bułgaria	44

	Indie	30
---	--------------	----

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Tabela 10. Główne kraje pochodzenia studentów cudzoziemców w roku akademickim 2019/2020

	Kraj	Liczba studentów
	Ukraina	716
	Izrael	116
	Białoruś	113
	Chiny	79
	Indie	65
	Szwecja	49
	Arabia Saudyjska	46
	USA	45
	Czechy	44
	Nigeria	35

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

5.6. Kierunki studiów i kształcenie językowe

Uczelnie zlokalizowane na terenie GZM posiadają bardzo szeroką ofertę w zakresie prowadzonych kierunków studiów (Tab. 11). Przykładowo:

- na Uniwersytecie Śląskim do wyboru przyszłych studentów: 79 kierunków,
- na Politechnice Śląskiej: 61 kierunków,
- na Uniwersytecie Ekonomicznym: 21 kierunków.

Wśród uczelni niepublicznych najwięcej kierunków kształcenia oferowała Akademia WSB (19 kierunków) i Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu, Wydział zamiejscowy w Chorzowie (18 kierunków).

Tabela 11. Liczba kierunków studiów oraz kierunków akredytowanych

Nazwa	Liczba kierunków	Liczba kierunków akredytowanych⁹
Uniwersytet Śląski w Katowicach	79	9
Politechnika Śląska	61	19
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach	21	13
Akademia WSB	19	8

⁹ Akredytacja dokonywana jest przez Polską Komisję Akredytacyjną. Poddanie się ocenie Polskiej Komisji Akredytacyjnej jest obligatoryjne, a jej negatywna ocena zobowiązuje ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego do wydania decyzji o cofnięciu lub zawieszeniu uprawnienia do kształcenia na danym kierunku studiów i poziomie kształcenia

Nazwa	Liczba kierunków	Liczba kierunków akredytowanych ⁹
Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu, Wydział zamiejscowy w Chorzowie	18	9
Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach	15	15
Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfańtego w Katowicach	13	13
Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach	12	4
Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu; Wydział Studiów Społecznych w Gliwicach	11	10
Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach	10	7
Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach	6	5
Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach	5	4
Akademia Ignatianum w Krakowie, Filia w Mysłowicach	4	4
Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej	3	3
Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie; Wydział Teatru Tańca w Bytomiu	1	1
Wyższa Szkoła Nauk Stosowanych w Rudzie Śląskiej	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Wśród nieszablonowych kierunków studiów na uczelniach w GZM można wymienić:

- Projektowanie gier i przestrzeni wirtualnej – Uniwersytet Śląski,
- Aquamatyka - interdyscyplinarne gospodarowanie środowiskami wodnymi – Uniwersytet Śląski w Katowicach,
- Coaching medyczny – Śląski Uniwersytet Medyczny,
- Gospodarka obiegu zamkniętego - Politechnika Śląska,
- Gry i grafika interaktywna – Górnośląska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości im. Karola Goduli w Chorzowie,
- Inżynieria zagrożeń środowiskowych – Uniwersytet Śląski,
- Psychokryminalistyka – SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny z siedzibą w Warszawie; Filia w Katowicach,
- Twórcze pisanie i marketing wydawniczy – Uniwersytet Śląski,
- Zarządzanie kreatywne w nowych mediach – Uniwersytet Śląski.

Jak wynika z danych zgromadzonych w systemie RADON¹⁰ na uczelniach zlokalizowanych w GZM, oprócz studiów w języku polskim, można było realizować naukę w języku angielskim, rosyjskim i czeskim. W języku czeskim prowadzone były studia na kierunku pedagogika w Wyższej Szkole Humanitas w Sosnowcu, natomiast w języku rosyjskim można było studiować zarządzanie również w Wyższej Szkole Humanitas w Sosnowcu oraz Akademii WSB. Ponadto, w Akademii WSB w języku

¹⁰ <https://radon.nauka.gov.pl/dane/studia-prowadzone-na-okreslonym-kierunku?pageNumber=1&pageSize=10&fieldName=name&sortOrder=ASC&currentStatuses=3>

rosyjskim prowadzone są studia na kierunku stosunki międzynarodowe. Wykaz kierunków prowadzonych w języku angielskim prezentuje tabela 12.

Tabela 12. Kierunki studiów prowadzone w języku angielskim

Uczelnia	Kierunek	Poziom kształcenia
Politechnika Śląska	Architektura	II stopień
	Informatyka	I stopień
	Makrokierunek: automatyka i robotyka, elektronika i telekomunikacja, informatyka	I stopień, II stopień
	Budownictwo	I stopień, II stopień
	Elektrotechnika	I stopień
	Makrokierunek: technologia i inżynieria chemiczna	I stopień, II stopień
	Inżynieria biomedyczna	I stopień
	Biotechnologia	I stopień
	Energetyka	I stopień, II stopień
	Automatyka i robotyka	II stopień
	Inżynieria materiałowa	II stopień
	Mechanika i budowa maszyn	I stopień, II stopień
	Zarządzanie i inżynieria produkcji	I stopień, II stopień
Uniwersytet Śląski	Biotechnologia	II stopień
	Filologia angielska	II stopień
	Filologia germańska	II stopień
	Fizyka	II stopień
	Geografia	II stopień
	Informatyka	II stopień
	Inżynieria materiałowa	I stopień, II stopień
	International Business Law and Arbitration	II stopień
Uniwersytet Ekonomiczny	International Business	I stopień, II stopień
	Finanse i rachunkowość	I stopień, II stopień
Akademia WSB	Administracja	I stopień
	Informatyka	I stopień, II stopień
	Stosunki Międzynarodowe	I stopień
	Zarządzanie	I stopień, II stopień
Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfańskiego w Katowicach	Zarządzanie	I stopień, II stopień
Śląski Uniwersytet Medyczny	Lekarski	jednolite studia magisterskie
	Lekarsko-dentystyczny	jednolite studia magisterskie
Wyższa Szkoła Bankowa Wydział Zamiejscowy w Chorzowie	Język Angielski w Biznesie	I stopień
Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego	Pielęgniarstwo	I stopień
Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy	Zarządzanie	II stopień

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W zakresie nauczania filologii języków obcych największy wybór w tym zakresie oferuje Uniwersytet Śląski oraz Politechnika Śląska. Na Uniwersytecie Śląskim kształcenie w zakresie filologii języków obcych obejmowało bardzo szerokie spektrum specjalności oraz języków; były to: angielski, francuski, hiszpański, rosyjski, włoski, niemiecki, arabski, chiński, koreański, japoński, szwedzki, oraz języki słowiańskie (bułgarski / chorwacki / czeski / macedoński / serbski / słowacki / słoweński).

Na Uniwersytecie Śląskim oprócz specjalności tłumaczeniowych, nauczycielskich czy języków stosowanych na uwagę zasługują specjalność projektowanie rozrywki interaktywnej oraz lokalizacja gier i oprogramowania (SPRINT-WRITE).

Na Politechnice Śląskiej specjalności obejmowały języki: angielski, francuski, hiszpański, niemiecki i włoski. Wśród uczelni niepublicznych studia filologiczne oferuje Akademia WSB, Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy oraz Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu.

5.7. Potencjał naukowy

Największą kadrę naukowo-dydaktyczną w wartościach bezwzględnych posiada Uniwersytet Śląski w Katowicach, który w roku akademickim 2019/2020 zatrudniał 1966 pracowników naukowych, dydaktycznych lub naukowo-dydaktycznych. Na kolejnym miejscu znalazły się Politechnika Śląska: 1667 pracowników, Śląski Uniwersytet Medyczny: 1391 pracowników. Pozostałe uczelnie dysponowały znacznie mniejszą kadrą: kolejna w zestawieniu Akademia WSB posiadała 540 zatrudnionych pracowników. Pełne zestawienie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 13. Liczba pracowników naukowych, dydaktycznych i naukowo-dydaktycznych, w tym z tytułem profesora na poszczególnych uczelniach GZM w roku akademickim 2018/2019 lub 2019/2020

Uczelnie	Rok akademicki	Pracownicy naukowcy, dydaktyczni i naukowo-dydaktyczni łącznie	W tym pracownicy z tytułem profesora	Udział pracowników z tytułem profesora w liczbie pracowników ogółem [%]
Uniwersytet Śląski w Katowicach	2019/2020	1966	224	11,39
Politechnika Śląska	2019/2020	1667	142	8,52
Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach	2019/2020	1391	143	10,28
Akademia WSB	2018/2019	540	23	4,26
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach	2019/2020	420	32	7,62
Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu, Wydział zamiejscowy w Chorzowie	2018/2019	367	16	4,36
Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach	2019/2020	288	19	6,60

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach	2019/2020	211	41	19,43
Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach	2019/2020	136	23	16,91
Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu; Wydział Studiów Społecznych w Gliwicach	2018/2019	117	6	5,13
Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfanteo w Katowicach	2018/2019	93	12	12,90
Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach	2019/2020	44	6	13,64
Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej	2019/2020	43	3	6,98
Akademia Ignatianum w Krakowie, Filia w Mysłowicach	2018/2019	22	1	4,55
Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie; Wydział Teatru Tańca w Bytomiu	2018/2019	17	0	0,00
Wyższa Szkoła Nauk Stosowanych w Rudzie Śląskiej	2018/2019	11	0	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Dla możliwie obiektywnego porównania potencjału naukowego uczelni posłużono się wskaźnikami:

- liczba studentów na jednego pracownika;
- odsetek pracowników z tytułem profesora w liczbie pracowników ogółem;
- dane na temat przyznanych i realizowanych grantów badawczych, naukowych, badawczo-rozwojowych.

We wszystkich uczelniach, które odpowiedziały na ankietę średnio przypada 15,8 studentów na pracownika. Najmniejszą liczbą studentów na jednego pracownika posiadał Wydział Studiów Społecznych w Gliwicach (Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu): 3,9. Tuż za nim uplasowała się Akademia Muzyczna, gdzie na jednego pracownika przypadało 4,1 studentów.

Najwyższy wskaźnik został odnotowany w Wyższej Szkole Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach (40,4), a wśród uczelni publicznych – na Uniwersytecie Ekonomicznym: 19,5.

Badając odsetek pracowników z tytułem profesora w liczbie pracowników ogółem – wg ankietowanych uczelni - wynosił on średnio 8,42%. Najwięcej profesorów w kadrze posiada Akademia Muzyczna w Katowicach (19,43%) i Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach (16,91%).

Zgodnie z przekazanymi informacjami w kadrze Wydziału Teatru Tańca w Bytomiu (Akademii Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie) oraz Wyższej Szkoły Nauk Stosowanych w Rudzie Śląskiej nie było pracowników naukowych z tytułem profesora.

Potencjał naukowy uczelni przeanalizowano również pod kątem przyznanych i realizowanych grantów badawczych, naukowych, badawczo-rozwojowych w danym roku. Zdecydowanie na tle uczelni w Metropolii wyróżnia się Politechnika Śląska. W 2019 r. uczelnia ta zdobyła 106 projektów ze źródeł krajowych i międzynarodowych oraz zrealizowała 351 projektów. Kolejną wyróżniającą się pod kątem grantów uczelnią jest Uniwersytet Śląski w Katowicach, który w 2019 r. zdobył 62 granty i zakończył realizację 52. Na trzecim miejscu jest Akademia WSB, która w roku akademickim 2018/2019 otrzymała 14 grantów międzynarodowych i 32 krajowe oraz zakończyła realizację 4 grantów międzynarodowych i 37 krajowych.

Powyższe dane znajdują odzwierciedlenie w liczbie centrów badawczych oraz badawczo-rozwojowych funkcjonujących na ww. uczelniach. Na Politechnice Śląskiej jest 9 takich jednostek:

- Centrum Biotechnologii,
- Centrum Zaawansowanych Technologii Bezpieczeństwa i Obronności,
- Centrum Inżynierii Biomedycznej,
- Międzynarodowe Centrum Badań Interdyscyplinarnych,
- Centrum Energetyki Prosumenckiej,
- Centrum Etyki Biznesu i Zrównoważonego Rozwoju,
- Polsko-Niemieckie Centrum Hybrydowych Konstrukcji Lekkich (w konsorcjum z Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną, Śląskim Klastrem Lotniczym, miastem Gliwicami oraz uczelniami: TU Freiberg oraz TU ILK Dresden,
- Centrum Ochrony Klimatu i Środowiska (we współpracy z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią, miastem Gliwicami oraz Fundacją dr. Berndta Piccarda – Solar Impulse),
- Śląskie Centrum Kompetencji Przemysłu 4.0 (we współpracy z Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną).

Ponadto w trakcie budowy jest Śląskie Centrum Inżynierskiego Wspomagania Medycyny i Sportu – „Assist Med Sport Silesia”, które powstaje we współpracy z Royal Philips (światowym liderem w dziedzinie technologii medycznych), przy dofinansowaniu Urzędu Marszałkowskiego w ramach regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego.

Znaczenie Politechniki Śląskiej jako ośrodka badawczego potwierdza bycie jednym z dziesięciu laureatów pierwszej edycji konkursu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego: Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza.

Na Uniwersytecie Śląskim funkcjonują następujące jednostki badawcze lub badawczo-rozwojowe:

- Interdyscyplinarne Centrum Badań nad Edukacją Humanistyczną,
- Polsko-Chińskie Centrum Badań Środowiskowych,
- Interdyscyplinarne Centrum Rozwoju Kadr,
- Centrum Badań Krytycznych nad Technologiami / Centre For Critical Technology Studies (CCTS),
- Centrum Badawcze Polityki Publicznej i Problemów Regulacyjnych,
- Śląskie Centrum Wody Uniwersytetu Śląskiego,
- Centrum Studiów Polarnych w Uniwersytecie Śląskim,
- Uniwersyteckie Laboratoria Kontroli Atmosfery (ULKA),
- Wirtualne Centrum Nano- i Mikroskopii Uniwersytetu Śląskiego.

Akademia WSB również prowadzi 9 centrów badawczych:

- Centrum Transferu Technologii,
- Instytut Studiów nad Współpracą Terytorialną i Międzyorganizacyjną,
- Centrum Rozwoju Regionalnego (CRR),
- Instytut badań nad sztuczną inteligencją,
- Wirtualny Instytut Pracy Próbnej i Doskonalenia Kompetencji Zawodowych (WIPP),
- Centrum Bezpieczeństwa i Edukacji Służb Mundurowych,
- Centrum Inżynierii Biznesu (Business Engineering Centre),
- Centrum Nowoczesnych Metod I Technologii Edukacyjnych,
- Centrum Badań nad Bezpieczeństwem Transgranicznych.

Informacje dotyczące centrów oraz instytutów badawczych funkcjonujących na pozostałych uczelniach prezentuje tabela 14.

Tabela 14. Centra badawcze i instytuty badawcze na wybranych uczelniach

Uczelnia	Funkcjonujące Centra Badawcze / Instytuty Badawczy
Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach	1. Instytut Nauk o Sporcie 2. Instytut Badawczo-Rozwojowy Fizjoterapii i Nauk o Zdrowiu
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach	1. Centrum Badań i Transferu Wiedzy
Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach	1. Park Naukowo-Technologiczny „Silesia”

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W zakresie nadawania tytułów naukowych doktora oraz doktora habilitowanego uprawnienia w tym zakresie posiada 10 uczelni zlokalizowanych w GZM. Według danych z sytemu POL-on Uniwersytet Śląski posiada uprawnienia do nadawania stopni naukowych w największej liczbie dziedzin (6) i dyscyplin: w 21 dyscyplinach tytuł naukowy doktora, a doktora habilitowanego w 18 dyscyplinach. Szeroki zakres uprawnień ma również Politechnika Śląska, która posiada uprawnienia do nadawania stopni naukowych w 3 dziedzinach i 11 dyscyplinach na poziomie doktora oraz 10 dyscyplinach stopień doktora habilitowanego.

Wśród uczelni niepublicznych z Metropolii trzy posiadają uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora i/lub doktora habilitowanego: Akademia WSB, Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfańskiego w Katowicach, Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu. Pełne zestawienie uprawnień według jednostek prezentuje tabela 15.

Tabela 15. Wykaz uczelni oraz dziedzin, w których posiadają uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego

Jednostka uprawniona	Dziedzina	Nadaje stopnie dr w dyscyplinie	Nadaje stopnie dr hab. W dyscyplinie
Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach	dziedzina sztuki	sztuki muzyczne	sztuki muzyczne
Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach	dziedzina sztuki	sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki	sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki
Akademia WSB	dziedzina nauk społecznych	– nauki o bezpieczeństwie – nauki o zarządzaniu i jakości – pedagogika	nauki o zarządzaniu i jakości
Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach	dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o kulturze fizycznej	nauki o kulturze fizycznej

Jednostka uprawniona	Dziedzina	Nadaje stopnie dr w dyscyplinie	Nadaje stopnie dr hab. W dyscyplinie
Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfańskiego w Katowicach	dziedzina nauk społecznych	nauki o zarządzaniu i jakości	
Politechnika Śląska	dziedzina nauk społecznych	nauki o zarządzaniu i jakości	nauki o zarządzaniu i jakości
	dziedzina nauk ścisłych i przyrodniczych	nauki chemiczne	nauki chemiczne
	dziedzina nauk inżynieryjno-technicznych	<ul style="list-style-type: none"> – architektura i urbanistyka – automatyka, elektronika i elektrotechnika – informatyka techniczna i telekomunikacja – inżynieria biomedyczna – inżynieria chemiczna – inżynieria lądowa i transport – inżynieria materiałowa – inżynieria mechaniczna – inżynieria środowiska, górnictwo i energetyka 	<ul style="list-style-type: none"> – automatyka, elektronika i elektrotechnika – informatyka techniczna i telekomunikacja – inżynieria biomedyczna – inżynieria chemiczna – inżynieria lądowa i transport – inżynieria materiałowa – inżynieria mechaniczna – inżynieria środowiska, górnictwo i energetyka
Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach	dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	<ul style="list-style-type: none"> – nauki farmaceutyczne – nauki medyczne – nauki o zdrowiu 	<ul style="list-style-type: none"> – nauki farmaceutyczne – nauki medyczne – nauki o zdrowiu
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach	dziedzina nauk społecznych	<ul style="list-style-type: none"> – ekonomia i finanse – nauki o zarządzaniu i jakości 	<ul style="list-style-type: none"> – ekonomia i finanse – nauki o zarządzaniu i jakości
Uniwersytet Śląski w Katowicach	dziedzina nauk inżynieryjno-technicznych	<ul style="list-style-type: none"> – informatyka techniczna i telekomunikacja – inżynieria materiałowa 	inżynieria materiałowa
	dziedzina nauk ścisłych i przyrodniczych	<ul style="list-style-type: none"> – matematyka – nauki biologiczne – nauki chemiczne – nauki fizyczne – nauki o Ziemi i środowisku 	<ul style="list-style-type: none"> – matematyka – nauki biologiczne – nauki chemiczne – nauki fizyczne – nauki o Ziemi i środowisku
	dziedzina sztuki	<ul style="list-style-type: none"> – sztuki filmowe i teatralne – sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> – sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki

Jednostka uprawniona	Dziedzina	Nadaje stopnie dr w dyscyplinie	Nadaje stopnie dr hab. W dyscyplinie
	dziedzina nauk humanistycznych	<ul style="list-style-type: none"> – filozofia – historia – językoznawstwo – literaturoznawstwo – nauki o kulturze i religii 	<ul style="list-style-type: none"> – filozofia – historia – językoznawstwo – literaturoznawstwo – nauki o kulturze i religii
	dziedzina nauk społecznych	<ul style="list-style-type: none"> – geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna – nauki o komunikacji społecznej i mediach – nauki o polityce i administracji – nauki prawne – nauki socjologiczne – pedagogika – psychologia 	<ul style="list-style-type: none"> – nauki o komunikacji społecznej i mediach – nauki o polityce i administracji – nauki prawne – nauki socjologiczne – pedagogika
	dziedzina nauk teologicznych	nauki teologiczne	nauki teologiczne
Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu	dziedzina nauk społecznych	nauki prawne	

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z systemu informacji o szkolnictwie wyższym POL-on

6. Podsumowanie

Akademickość uczelni wyższych ma istotny wpływ na kształtowanie potencjału kapitału ludzkiego oraz wizerunek regionu. Uczelnie z terenu Metropolii stale podejmują działania mające na celu przyciąganie większej liczby studentów np. poprzez otwieranie nowoczesnych kierunków studiów adekwatnych do potrzeb rynku pracy, jak również inwestując w rozwój potencjału naukowego i badawczego np. tworząc nowe centra badawcze czy pozyskując granty na badania naukowe. Efekty tych działań widoczne są m.in. w rosnącym udziale studentów studiujących w Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na tle kraju, a także w rankingach międzynarodowych, w których pojawiają się uczelnie z obszaru GZM (Uniwersytet Śląski, Śląski Uniwersytet Medyczny, Politechnika Śląska).

Warto jednak zaznaczyć, że uczelnie zlokalizowane w GZM przyciągają przede wszystkim studentów z regionu – aż 80% studentów pochodzi z województwa śląskiego. Jest to aspekt, który powinien być przedmiotem działań – zarówno uczelni jak i władz lokalnych i regionalnych – ze względu na fakt, iż przyciągnięcie młodych osób, które zdecydują się związać swoją przyszłość z Metropolią może pozytywnie wpłynąć na trudną sytuację demograficzną regionu. Ze względu na dużą konkurencyjność pomiędzy uczelniami z terenu całego kraju, w celu zwiększenia zainteresowania przyszłych studentów wybraniem Metropolii jako miejsca nauki, konieczna jest realizacja projektów wpływających na poprawę jakości oferty edukacyjnej oraz poprawę warunków studiowania (w tym działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości studentów oraz oferta kulturalno-rozrywkowa).

Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia mając świadomość, jak duży jest wpływ uczelni wyższych i aspektów związanych z akademickością na rozwój lokalny uruchomiła Metropolitalny Fundusz Wspierania Nauki. Celami Funduszu jest podniesienie poziomu oferty edukacyjnej uczelni i wzrost zainteresowania tą ofertą oraz budowa marki Metropolii jako obszaru rozwoju innowacyjności i nauki. Dzięki dotacjom z Funduszu uczelnie z terenu GZM mogą zapraszać wybitnych naukowców z najlepszych uczelni na świecie do realizacji projektów, wykładów, seminariów dla swoich studentów oraz pracowników. W ramach Funduszu preferowani są naukowców z międzynarodowymi nagrodami: np. Nobel, Medal Fields, Nagroda Templetona, Nagroda Kioto, Oscar, Nagroda Miesa van der Rohe. Metropolia planuje przeznaczyć na Fundusz w latach 2019-2022 aż 8 milionów złotych (kwota alokacji na rok 2021 – 3,4 mln zł). Dotychczas projekty dotowane w ramach Funduszu zostały zrealizowane na Akademii WSB oraz Uniwersytecie Śląskim.

7. Materiały źródłowe, spis tabel i rysunków

Niniejszy raport został opracowany w oparciu o szereg materiałów źródłowych, jednak najważniejszym była przekazana do uczelni wyższych z obszaru GZM ankieta, w ramach której otrzymano informacje zwrotne od 16 z 27 uczelni do których wystąpiono (por. Tab. 6). Ankieta przygotowana przy współpracy z Departamentem Rozwoju Społeczno-Gospodarczego i Współpracy.

W ramach prac nad opracowaniem wykorzystano również informacje z:

- Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego – www.bdl.stat.gov.pl
- Systemu informacji o szkolnictwie wyższym POL-on - <https://polon.nauka.gov.pl/>
- Systemu RAD-on - <https://radon.nauka.gov.pl/>
- Rankingu szkół wyższych Perspektywy - <http://ranking.perspektywy.pl/2020/>
- CWUR World University Ranking 2020-21 - <https://cwur.org/2020-21.php>
- Times Higher Education World University Rankings 2021 - <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2021/world-ranking>
- Academic Ranking of World Universities 2020 (Lista Szanghajska) - <http://www.shanghairanking.com/ARWU2020.html>
- Stron internetowych uczelni.

Spis tabel

Tabela 1. Odsetek studentów wg typów uczelni – 2018 r.	9
Tabela 2. Uczelnie z terenu GZM w rankingu Uczelni Akademickich 2020	10
Tabela 3. Zestawienie uczelni publicznych na terenie GZM.....	14
Tabela 4. Zestawienie uczelni niepublicznych na terenie GZM.....	15
Tabela 5. Zestawienie filii oraz wydziałów zamiejscowych na terenie GZM	15
Tabela 6. Zestawienie przekazanych odpowiedzi	17
Tabela 7. Liczba studentów na uczelniach GZM w roku akademickim 2018/2019 lub 2019/2020	18
Tabela 8. Studenci wg klasyfikacji kierunków kształcenia ISCED-F 2013	19
Tabela 9. Główne kraje pochodzenia studentów cudzoziemców w roku akademickim 2018/2019	22
Tabela 10. Główne kraje pochodzenia studentów cudzoziemców w roku akademickim 2019/2020	23
Tabela 11. Liczba kierunków studiów oraz kierunków akredytowanych	23
Tabela 12. Kierunki studiów prowadzone w języku angielskim	25
Tabela 13. Liczba pracowników naukowych, dydaktycznych i naukowo-dydaktycznych, w tym z tytułem profesora na poszczególnych uczelniach GZM w roku akademickim 2018/2019 lub 2019/2020	26
Tabela 14. Centra badawcze i instytuty badawcze na wybranych uczelniach	30
Tabela 15. Wykaz uczelni oraz dziedzin, w których posiadają uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego	30

Spis rysunków

Rysunek 1. Udział studentów studiujących w GZM na tle województwa oraz kraju	5
Rysunek 2. Liczba studentów w miastach GZM (wg lokalizacji siedziby uczelni)	5
Rysunek 3. Porównanie liczby studentów i absolwentów na terenie GZM oraz w kraju w latach 2012-2019	6
Rysunek 4. Liczba studentów w miastach GZM w latach 2012-2019 (dla miast, w których studiowało powyżej 1 000 studentów)	7
Rysunek 5. Liczba studentów w miastach GZM w latach 2012-2019 (dla miast i powiatów, w których studiowało poniżej 1 000 studentów)	7
Rysunek 6. Odsetek studentów w wybranych miastach i regionach w Polsce w 2019 r.	8
Rysunek 7. Odsetek studentów w wybranych miastach i regionach w Polsce w 2019 r.	8
Rysunek 8. Liczba studentów w wybranych miastach w Polsce na 1000 mieszkańców w 2019 r.	9
Rysunek 9. Lokalizacja uczelni wyższych na terenie GZM (główne siedziby uczelni, bez lokalizacji poszczególnych wydziałów)	13
Rysunek 10. Odsetek studentów według dziedzin kształcenia w roku akademickim 2018/2019 lub 2019/2020	19
Rysunek 11. Liczba studentów według podgrup kierunków studiów (10 pierwszych podgrup)	20
Rysunek 12. Pochodzenie studentów studiujących w GZM według województw	21
Rysunek 13. Pochodzenie studentów cudzoziemców w roku akademickim 2019/2020	22